



БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

## МЕДИЈСКА И ИНФОРМАЦИОНА ПИСМЕНОСТ

Војислав Зубановић, библиотекар  
Библиотеке “Петар Кочић”, Врачар  
децембар 2013.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

Алберт К. Бекхорст



универзитетски професор и  
ангажовани стручњак организација  
УНЕСКО и ИФЛА



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

“Информациона писменост – едукација едукатора” је акција коју је покренуо, осмислио и спровео Унеско, кроз свој програм “Информације за све”, а истоимена радионица је одржана у више земаља на свим континентима, са циљем да се знања о овој новој врсти писмености која је неопходна за живот и сналажење у савременом свету препуњеном информацијама што више прошире и популаришу.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

## РАДИОНИЦА

Циљ радионице одржане 24. априла на Филолошком факултету у Београду био је да се представе основне информације које ће омогућити полазницима да развију политику информационе писмености у својој организацији



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

## ВРСТЕ ПИСМЕНОСТИ

**основна или елементарна писменост** – способност читања и писања, рачунања

**функционална писменост** – способност примене стечених знања у новим ситуацијама; **друштвена писменост** – способност комуницирања у културном контексту;

**информациона писменост** – способност критичког лоцирања, процене и коришћења информација; **дигитална писменост** – способност примене информационе писмености у дигиталном окружењу; **медијска писменост** – способност разумевања и коришћења, анализе и интерпретације порука у свим облицима масовних медија: књигама, новинама и часописима, радију, телевизији и интернету; **библиотечка писменост** – способност коришћења свих библиотечких ресурса; **визуелна писменост** – способност да се разумеју и користе слике, фотографије, илустрације и рачунарска графика с циљем преношења порука, мисли и личних доживљаја, при чему користимо претходна знања о свету око нас



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

## ИНФОРМАЦИОНА ПИСМЕНОСТ





# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

Информациона писменост је много више од рачунарске или функционалне писмености, са којима је најчешће поистовећују. Најчешће навођена дефиниција информационе писмености јесте она која се користи као стандард у високом образовању, а лако се може графички приказати као след активности и способности које препознају потребу за информацијом, проналазе је, процењују и ефикасно користе:



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА







# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

Творац израза “информациона писменост” је ПОЛ ЗУРКОВСКИ. Први пут га је употребио 1974. године у предлогу америчкој Националној комисији за библиотекарство и информационе науке.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

“Људе обучене за примену информационих средстава у свом раду можемо назвати информационо писменим. Они су научили технике и вешине за коришћење широког спектра информационих алата као и примарног спектра информационих алата и примарних извора да би обликовали информациона решења за своје проблеме”



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

- Прашка декларација "према друштву информационо писмених и информационом друштву" 2003.
- Александријска изјава о информационој писмености и доживотном учењу 2005.
- Фешка декларација о медијској и информационој писмености 2011.
- УНЕСКО/ИФЛА препоруке (информациона и медијска писменост)
- Московска декларација о МИП 2012.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

## ИФЛА ПРЕПОРУКЕ О МЕДИЈСКОЈ И ИНФОРМАЦИОНОЈ ПИСМЕНОСТИ

[www.ifla.org/files/.../media-info-lit-recommend-sr.pdf](http://www.ifla.org/files/.../media-info-lit-recommend-sr.pdf)



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

## МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

је скуп компетенција које омогућавају људима да анализирају, процењују и креирају поруке у широком спектру различитих медија, жанрова и облика



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

У свом развоју, од почетног фокусирања на решавања проблема, информациона писменост постаје универзални концепт процеса учења. У том развоју значајан је модел Ејзенберга и Берковића, који су 1990. године установили шест карактеристика на којима се заснива информационо описмењавање и који представљају оквир сваког учења.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

1. дефинисање питања на које је потребно одговорити;
2. креирање стратегије за приступ информацијама;
3. лоцирање и приступ информацији;
4. коришћење информације у интеракцији;
5. синтетизовање информације: организовање и представљање;
6. евалуација информације: процена и критички осврт на коначан производ и на сам процес прибављања информације.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

**Стандард за информациону писменост у високом образовању, које је донело Америчко библиотекарско друштво 2000. 5 стандарда и 22 индикатора.**

1. способност одређивања природе и обима неопходне информације;
2. брз и ефикасан приступ, тј. проналажење информације;
3. процењивање информације и њеног извора и критичко укључивање одабране информације у своја претходна знања и вредносни систем;
4. коришћење информације за остварење одређеног циља;
5. познавање економских, правних, социјалних и других прилика које омогућавају да се информације користе у складу са етичким и правним нормама.

Информационо писмен појединац је онај који у свој систем знања непрестано уноси промене свих врста, како и дијаграм доле показује:





# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

Информационо писмен појединац је онај који у свој систем знања непрестано уноси промене свих врста





# ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

Медијска и информациона писменост је уско повезана са доживотним учењем. Доживотно учење омогућава појединцима, друштвима и државама да остваре своје циљеве и да искористе нове могућности које им се пружају у глобалном окружењу које се развија у смеру заједничке добробити за све појединце, а не само неколицине. Оно помаже њима и њиховим институцијама и организацијама да се успешно суоче са технолошким, економским и друштвеним изазовима и да исправе све недостатке и унапреде свачију добробит.



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

## Начини информационог описмењавања

- учење на даљину и учење на мрежи (електронско учење)
- учење оријентисано на ученика
- самоусмерено учење
- учење засновано на решавању проблема, на логичком закључивању и на истраживању
- рачунарска писменост
- смешано учење (blended learning)
- сарадничко учење
- електронско тестирање и полагање испита
- електронски системи за управљање знањем
- онлајн туторство и менторисање
- онлајн разматрање
- виртуелни универзитети



# БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

---

Технике и поступци који се могу користити за подизање нивоа информационе писмености могу бити:

- снимци екрана са звучним упутствима
- електронски портфолио
- паметне справе
- мултимедија и хипермедија
- веб-сајтови
- социјалне мреже и заједнице
- електронски форуми
- блог, вики, чет, игре
- социјални обележивачи